

Pirkanmaan hyvinvointialue

PL 272, 33101 Tampere

etunimi.sukunimi@pirha.fi

pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen: perhehoitajalle mahdollisuus toimia myös oman vanhempansa tai muun lähiomaisensa perhehoitajana

Aluevaltuutetut Riitta Kuismanen, Kauko Turunen, Sirpa Pursiainen-Hautala, Mia Joki, Minna Sarvijärvi ja Anne Nyman ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 3.11.2025 § 112 valtuustoaloitteen perhehoitajan mahdollisuudesta toimia myös oman vanhempansa tai muun lähiomaisensa perhehoitajana. Valtuustoaloitteessa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialueella selvitetään perhehoitajan mahdollisuutta toimia oman lapsensa, vanhempansa tai avo- tai aviopuolisonsa perhehoitajana. Lisäksi aloitteessa pyydetään selkeää rajausta siitä, missä tilanteessa voi ottaa esimerkiksi vanhempansa mukaan perhehoitoon.

Perhehoito hyvinvointialueen järjestämänä palveluna

Hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää asiakkaalle oikea-aikainen ja tarkoituksenmukainen palvelu. Palvelun myöntämisen taustalla on asiakkaalle tehtävä palvelutarpeen arviointi. Asiakkaan avuntarve ja toimintakyky arvioidaan palvelutarpeen arvioinnissa, jossa selvitetään yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheisensä kanssa asiakkaalle soveltuvat palvelut.

Asiakkaan palveluita myönnettäessä hyvinvointialueen viranhaltijat huolehtivat siitä, että asiakkaan saama palvelu on oikea-aikaista, vastaa asiakkaan palvelutarpeeseen ja on asiakkaan edun mukaista. Palveluita myönnettäessä selvitetään ensin mahdollisuus vastata asiakkaan tarpeeseen kevyemmillä palveluilla ennen siirtymistä raskaampiin, ympärivuorokautisiin palveluihin.

Perhehoidon asiakkaat ovat ikäihmisten palveluiden, vammaispalveluiden tai omaishoidon tuen asiakkaita. Perhehoidon myöntämisperusteet on määritelty kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteissa (aluehallitus 12.1.2026 § 14), ikääntyneiden lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisperusteissa (aluehallitus 2.12.2024 § 333), vammaispalvelulain mukaisten uusien palvelujen myöntämisperusteissa (aluehallitus 2.2.2025 §

67) sekä ikääntyneiden asumisen palveluiden myöntämisperusteissa (aluehallitus 2.12.2024 § 332).

Perhehoidon järjestämisen tapoja on useita. Osavuorokautinen ja tilapäinen perhehoito ovat kotona asumista tukevaa palvelua, ja palvelua voidaan toteuttaa joko hoidettavan omassa kodissa tai perhehoitajan kotona. Pitkäaikainen perhehoito on ympärivuorokautista huolenpitoa perhehoitajan kodissa ja tarkoitettu vaihtoehdoksi yhteisölliselle asumiselle, kun asiakkaalla ei ole säännöllistä yöaikaista avun tarvetta.

Edellytykset perhehoitajana toimimiselle

Ennen perhehoitajaksi ryhtymistä henkilön tulee suorittaa erillinen ennakkovalmennus. Pirkanmaan hyvinvointialueella valmennus järjestetään kerran vuodessa, ja se on pakollinen kaikille perhehoitajaksi hakeutuville. Valmennus kestää useita kuukausia ja sisältää esimerkiksi kahdeksan viikon koulutusjakson, kotikäyntejä ja arviointikeskusteluja. Valmennukseen valittavat henkilöt valitaan hyvinvointialueen toimesta soveltuvuuden sekä alueellisen ja palvelukohtaisen tarpeen perusteella. Perhehoitajan valmennuskustannuksista vastaa hyvinvointialue.

Perhehoitajan rooli perustuu hyvinvointialueen järjestämään hoitosuhteeseen. Perhehoitajana toimiminen edellyttää hyvinvointialueen järjestämän valmennuksen suorittamista, mutta perhehoitajalta ei edellytetä sosiaali- ja terveydenhuollon tutkintoa. Perhehoitaja toimii toimeksiantosuhteessa hyvinvointialueeseen, joka ohjaa asiakkaat perhehoitoon heidän palvelutarpeensa ja sijaintinsa perusteella. Perhehoitaja ei valitse asiakkaitaan itse, mutta voi kieltäytyä hyvinvointialueen tarjoamasta asiakkaasta.

Perhehoitajana voi toimia myös lähiomainen. Näissä tilanteissa tulee kuitenkin huomioida, että perhehoitajan suhde hoidettavaan saattaa olla erilainen kuin muihin perhekodin asiakkaisiin. Tämä voi aiheuttaa eettisesti ristiriitaisia tilanteita sekä hoidettavan, perhehoitajan että muiden perhehoidon asiakkaiden näkökulmasta. Perhehoitajan rooli omaiseensa nähden voi heikentää asiakkaiden tasapuolisen kohtelun toteutumista. Kaksoisrooli voi myös hämärtää läheissuhteen ja ammatillisen roolin rajoja sekä vaikeuttaa päätöksentekoa tilanteissa, joissa hoidettavan etu ja perhesuhteeseen liittyvät odotukset ovat ristiriidassa.

Tilanteessa, jossa läheinen saa taloudellista korvausta hoidosta, voi syntyä eturistiriita hoidon tarpeen arvioinnin ja taloudellisen hyödyn välillä. Hoidon tarpeen ja muutosten objektiivinen arviointi voi myös vaikeutua. Lisäksi perhesuhteet voivat hankaloittaa hyvinvointialueen tekemää valvontaa ja arviointia, koska perheen sisäiset suhteet eivät ole samalla tavalla läpinäkyviä kuin tavanomaisessa toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa.

Toimielinkäsittely

Vastausluonnosta valtuustoaloitteeseen on käsitelty ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnassa 18.8.2026 § 43.

Johtopäätökset

Aloitteessa pyydetään selkeää rajausta, missä tilanteessa perhehoitaja voi ottaa esimerkiksi vanhempansa mukaan perhehoitoon. Perhehoitaja voi toimia oman vanhempansa perhehoitajana silloin, kun hänen läheisensä täyttää palvelutarpeen arvioinnin perusteella hyvinvointialueen perhehoidon palvelulle päättämät myöntämisen perusteet ja hänen läheisensä saa palvelusta myönteisen palvelupäätöksen. Lisäksi perhehoitajan tulee olla suorittanut hyvinvointialueen järjestämä perhehoitajan valmennus ja hänet tulee olla hyväksytty hyvinvointialueen perhehoitajaksi. Lisäksi läheisensä perhehoitajana toimimisen edellytyksenä on, että perhehoitajan tarjoama palvelumuoto vastaa asiakkaan palvelutarvetta ja perhehoitokoti on sijainniltaan asiakkaalle sopiva. Läheissuhde ei kuitenkaan yksinään oikeuta perhehoidon järjestämiseen, eikä perhehoitaja voi itse päättää ottaa läheistään perhehoitoon ilman hyvinvointialueen päätöstä.

On kuitenkin huomioitava, että lähiomaisen toimiminen samanaikaisesti sekä perhehoitajana että omaisena saattaa aiheuttaa eettisiä ja toiminnallisia haasteita. Kaksoisrooli voi heikentää läheis- ja hoitajaroolien selkeyttä, joka saattaa vaikuttaa asiakkaan saamaan palveluun. Läheinen hoitosuhde saattaa myös vaikeuttaa asiakkaan mahdollisuutta tuoda esiin tyytymättömyyttä tai epäkohtia, mikä voi heikentää asiakkaan oikeusturvan toteutumista. Hyvinvointialueella on velvollisuus valvoa perhehoitajien antaman hoidon laatua, palvelun yhdenvertaisuutta sekä palvelun soveltuvuutta asiakkaan tarpeisiin.

Tehdyn valtuustoaloitteen perusteella perhehoidon toimintaohjetta tullaan selkiyttämään ja päivittämään siten, että perhehoitaja voi jatkossa toimia myös oman läheisensä perhehoitajana, mikäli edellä mainitut ehdot ja perusteet täyttyvät.

Tampereella 20.8.2026

Tuula Jutila, toimialuejohtaja

Kaisa Taimi, palvelujohtaja